

Fjármálastöðugleikanefnd Seðlabanka Íslands

Fundargerð fjármálastöðugleikanefndar Seðlabanka Íslands

Fundur 12.-13. apríl 2021 (7. fundur)

Birt: 31. maí 2021

Lög um Seðlabanka Íslands kveða svo á að það sé hlutverk fjármálastöðugleikanefndar að taka ákvarðanir um beitingu stjórnækja bankans á sviði fjármálastöðugleika. „Opinberlega skal birta ákvarðanir fjármálastöðugleikanefndar um beitingu stjórnækja á sviði fjármálastöðugleika og gera grein fyrir forsendum þeirra og mati á ástandi, svo og birta fundargerðir þess efnis, nema ef ætla má að opinber birting geti haft neikvæð áhrif á fjármálastöðugleika.“ Í samræmi við lögina hefur fjármálastöðugleikanefnd ákveðið að birta fundargerðir af fundum sínum að jafnaði innan fjögurra vikna.

Nefndin ákvað í lok mars að halda sveiflujöfnunaraukanum óbreyttum. Nefndin ákvað á fundi sínum 12. og 13. apríl að fresta ákvörðun um hvaða fjármálafyrirtæki teljast kerfislega mikilvæg og eiginfjáruka vegna kerfislegs mikilvægis til fundar nefndarinnar í september nk.

Nefndarmenn ræddu um stöðu og horfur fyrir fjármálastöðugleika, stöðu efnahagsmála, þróun á innlendum fjármálamörkuðum, stöðu og áhættu í fjármálakerfinu og í rekstri einstakra fjármálafyrirtækja, vanskil, fasteignamarkaðinn, álagspróf, kerfislega mikilvæg fjármálafyrirtæki, fjármálasveifluna og verkefni skilavalds. Til grundvallar lágu upplýsingar um stöðuna og þróunina frá síðasta fundi nefndarinnar um miðjan desember.

Ákvarðanir er varða fjármálastöðugleika

Að mati nefndarinnar stendur fjármálakerfið traustum fótum. Þrátt fyrir að áhrif farsóttarinnar hafi ekki að fullu komið fram bendir margt til að sjái fyrir endann á henni. Bólusetning hefur gengið hraðar eftir því sem liðið hefur á árið og umfangsmiklar mótvægisáðgerðir Seðlabankans og stjórnvalda hafa stutt við heimili og fyrirtæki. Horfur eru á að efnahagssamdráttur síðasta árs hafi verið minni en áður var talið og horfur fyrir þetta ár hafa batnað. Enn er þó mikill slaki í hagkerfinu og atvinnuleysi verulegt.

Staða stóru viðskiptabankanna þriggja er sterk. Þeir voru reknir með 29,7 ma.kr. hagnaði á síðasta ári, þrátt fyrir 25,9 ma.kr. virðislækkun útlána sem var 17,2 ma.kr. meiri virðisrýrnun

en á árinu 2019. Lausafjárstaða þeirra er áfram rúm, 190 ma.kr. umfram kröfu í lok mars, og eiginfjárstaða þeirra styrktist milli ára úr 22,4% í árslok 2019 í 24,6% í lok sl. árs. Fjármögnun bankanna á erlendum lánsfjármörkuðum hefur gengið vel og er vaxtaálag á útgáfur þeirra nú lægra en það var fyrir útbreiðslu farsóttarinnar. Markaðsfjármögnun þeirra á innlendum markaði hefur hins vegar ekki haldið í við vöxt efnahagsreikningsins í krónum og er vöxtur bankanna að stóru leyti fjármagnaður með innlánnum. Það getur til lengri tíma litið hamlað bönkunum í að bjóða fjármögnun með föstum vöxtum, þar með talið íbúðalán.

Nefndin ræddi forsendur sviðsmyndar álagsprófs Seðlabankans 2021 og niðurstöður úr könnun á viðnámsprótti (e. reverse stress test). Að mati nefndarinnar búa stóru viðskiptabankarnir þrír yfir miklum viðnámsprótti til að takast á við afleiðingar efnahagsáfallsins. CET1 eiginfjárlutföll bankanna þyrftu að lækka um allt að 10 prósentustig til að hafa áhrif á getu þeirra til útgreiðslna. Sú eiginfjárstaða væri talsvert umfram lágmarkskröfu um eiginfjárgrunn og raungerist ólíklega nema efnahagsáfallið dragist verulega á langinn, atvinnuleysi verði viðvarandi, gengi krónunnar gefi eftir auk þess að eignaverð lækki nokkuð.

Vanskil hafa ekki aukist verulega, enda stór hluti lána sem áður var í greiðsluhléi nú í frystingu. Þau útlán eru þó skráð í skilum með ívilnun. Ferðaþjónustan og tengdar greinar hafa verið að mestu tekjulausar í yfir 12 mánuði. Að mati nefndarinnar er mikilvægt að greiðsluvandi fyrirtækja í ferðaþjónustu og tengdum greinum breytist ekki í skuldavanda þegar frystingum líkur. Endurskipulagning útlána kann að vera nauðsynleg í einhverjum tilvikum til að viðspyrnan geti orðið kröftug þegar farsóttinni líkur. Að mati nefndarinnar er útlánaáhætta í bókum bankanna vegna greiðsluerfiðleika í kjölfar farsóttarinnar stærsta einstaka áhættan í efnahagsreikningum bankanna.

Skuldavöxtur einkageirans er enn hóflegur en nefndin taldi það vísbendingu um að hækkun eignaverðs undanfarið væri ekki skuldsett í miklu mæli. Raunvöxtur skulda heimilanna var tæplega 4,8% á síðasta ári en gengis- og verðlagsleiðréttur skuldavöxtur fyrirtækja var neikvæður um 1,0% á sama tíma. Nefndin taldi mikilvægt að fylgjast með skuldavextinum á næstu misserum. Ef verulegur skuldavöxtur fylgdi áframhaldandi eignaverðshækkun væri það áhyggjuefni.

Að mati nefndarinnar endurspeglar eignamarkaðir aukna bjartsýni í efnahagslífinu. Hlutabréfaverð hafði áfram hækkað frá síðasta fundi nefndarinnar og velta hafði aukist milli ára. Veruleg velta hafði verið með bréf Arion banka og hafði Taconic Capital Management sem áður var stærsti einstaki hluthafinn í bankanum selt allan sinn hlut. Úrvalsvísitala Kauphallarinnar, OMXI10 hækkaði um 13% á fyrstu þremur mánuðum ársins. Ávöxtunarkrafa óverðtryggðra og verðtryggðra ríkisbréfa hafði hækkað nokkuð á milli funda, einkum á bréfum með lengri líftíma. Gengi krónunnar hafði lítið breyst á fyrstu 3 mánuðum ársins. Hlutdeild Seðlabankans í heildarveltunni var um 35%. Nokkur aukning hafði orðið á hreinni framvirkri stöðu bankanna í erlendum gjaldeyri, einkum vegna framvirktrar sölu útflutningsfyrirtækja á gjaldeyri á síðustu mánuðum.

Nefndin ræddi ítarlega stöðuna á fasteignamarkaðnum. Mikil veltuaukning hafði verið á markaðnum frá því að farsóttin skall á og verðhækkunarir höfðu sótt í sig veðrið á fyrstu mánuðum þessa árs. Raunverð hafði í lok febrúar hækkað um 3,1% á síðustu 12 mánuðum. Á sama tíma hafði leiguverð hins vegar lækkað um 7%. Nefndarmenn töldu ljóst að mikil eftirspurn væri á markaðnum og fram kom að hlutfall fyrstu kaupenda hafði aldrei mælst hærra. Þrátt fyrir að mikið af nýbyggingum hafi komið inn á markaðinn á síðasta ári hafði

framboð dregist verulega saman undanfarna mánuði. Höfðu nefndarmenn áhyggjur af þeirri þróun. Enn sem komið er hafði þó ekki verulegur skuldavöxtur fylgt aukinni veltu á markaðnum sem dregur úr áhyggjum af skuldsettri eignaverðshækkun. Nefndin var sammála um að hún væri reiðubúin að beita þeim tækjum sem hún hefur yfir að ráða á lánamarkaði til að draga úr líkum á skuldsettri eignabólu.

Litlar breytingar var að sjá á takti fjármálasveiflunnar milli funda nefndarinnar. Sveiflan hafði að mestu staðnað þó undirsveiflur hennar væru í misjöfnum fösum. Skuldaveifla einkageirans var enn í upptakti bæði vegna aukinna skulda heimilanna en einnig vegna samdráttar landsframleiðslu. Á mótí höfðu húsnæðis- og fjármögnunarsveiflan staðnað eða jafnvel lækkað lítillega, enda höfðu þær hækkað verulega á árunum 2012 - 2018. Bendir þetta til að enn á sér ekki stað veruleg uppsöfnun sveiflutengdrar kerfisáhættu.

Sveiflujöfnunaraukinn

Nefndin hafði samþykkt í lok mars að halda sveiflujöfnunaraukanum óbreyttum í 0% enn um sinn. Að mati nefndarinnar voru ekki komin fram skýr merki um aukningu í sveiflutengdri kerfisáhættu og enn ríkti nokkur óvissa um gæði útlánasafna fjármálafyrirtækja vegna áhrifa farsóttarinnar. Gildi aukans er endurskoðað ársfjórðungslega.

Kerfislega mikilvæg fjármálafyrirtæki og eiginfjáruki vegna kerfislegs mikilvægis

Fjallað var um árlegt endurmat á kerfislega mikilvægum fjármálafyrirtækjum. Matið byggir á aðferðafræði evrópska seðlabankans (ECB). Ekki voru fyrirbyggjandi ársreikningar allra fjármálafyrirtækja sem matið nær til auk þess sem nefndin þarf að taka afstöðu til nokkurra álitamála varðandi skilgreiningu kerfislega mikilvægra fjármálafyrirtækja. Nefndin ákvað því að fresta árlegu endurmati á hvaða fjármálafyrirtæki teljist kerfislega mikilvæg og á eiginfjáruka vegna kerfislegs mikilvægis til haustfundar nefndarinnar í september nk.

Eftirfarandi nefndarmenn sátu fundinn:

Ásgeir Jónsson, seðlabankastjóri og formaður nefndarinnar

Gunnar Jakobsson, varaseðlabankastjóri fjármálastöðugleika

Rannveig Sigurðardóttir, varaseðlabankastjóri peningastefnu

Unnur Gunnarsdóttir, varaseðlabankastjóri fjármálaeftirlits

Axel Hall, utanaðkomandi nefndarmaður

Bryndís Ásbjarnardóttir, utanaðkomandi nefndarmaður

Guðmundur Kr. Tómasson, utanaðkomandi nefndarmaður

Tómas Brynjólfsson, skrifstofustjóri í fjármála- og efnahagsráðuneytinu, sat fundinn með málfrelsi og tillögurétt.

Haukur C. Benediktsson, framkvæmdastjóri fjármálastöðugleikasviðs Seðlabankans, sat allan fund nefndarinnar. Þar að auki sátu fjölmargir starfsmenn Seðlabankans hluta fundarins.

Eggert Þ. Þórarinsson ritaði fundargerð.